

4. Шестакова К.Д. Конституційне право зарубіжних країн.: Навч. посібник / К.Д. Шестакова. – М.: Видавництво РІОР, 2004. – 321 с.
5. Яцишин М. Основи конституційного права Великої Британії: Відкрита лекція / М. Яцишин. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – Випуск 2. – 24 с.

Чорна А.

РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано роль молоді у розвитку демократичних процесів в Україні.

Ключові слова: демократія, молодь, демократичні процеси.

Наше сьогодні стрімко розвивається та надає більше можливостей для реалізації своєї особистості кожному громадянину України. Здавалося б, ці можливості є актуальними як і для старшого так і для молодшого покоління, але, як не дивно, саме молодь маючи запал та стрімкий рух уперед використовує усі ці можливості для своєї самореалізації.

За результатами дослідження понад 75 % молодих людей в Україні віком від 18 до 35 років оптимістично оцінили власне майбутнє. Тільки 34 % з них беруть участь у виборах, при цьому 84 % вважають, що українська держава знаходиться в скрутному положенні через її політиків. Однією з причин подібного відношення до еліти може бути політична абстрагованість – тільки 19 % молодих людей активно брали участь у роботі передвиборчих штабів.

Згідно статистики переважна більшість учасників проведення політичних акцій та мітингів є молодь. Небайдужість та вольовий дух активної молоді визначається, як політична активність, яка є одним з проявів реалізації її можливостей, коли важливу роль відіграють прагнення до самореалізації кожної молодої людини, а також активне формування ціннісних орієнтацій сучасної української молоді. Активність, особливо політична, стаючи масовою, опирається на активність певної особистості.

Завдяки такій політичній активності сучасне покоління все більше і більше зацікавлене в тому, щоб робити позитивні зміни на місцевому та регіональному рівнях, про що свідчить нещодавнє соціологічне опитування щодо молоді та децентралізації – 2017 р. 37% молоді готові активно сприяти розвитку їхніх об'єднаних територіальних громад. В той же час, 35% молоді вважає, що місцева влада не бере до уваги думку молоді в процесі прийняття рішень, що стосуються розвитку місцевих громад. Враховуючи, що децентралізація пропонує численні можливості для місцевих громад впроваджувати різноманітні ініціативи у сферах демократії та прав людини, така велика кількість мотивованої молоді є хорошим показником, і виклики не повинні ставати перешкодами. Захищаючи свої права, виконуючи свої обов'язки, проявляючи політичну активність сьогодні молодь формує власне майбутнє, майбутнє своєї країни.

Характерною особливістю сучасної політичної свідомості молоді є поліцентризм її політичних уподобань. Загалом нинішній рівень політичної свідомості української

молоді є ще досить низьким, що негативно позначається і на рівні її політичної активності. Рівні політичної активності та свідомості не завжди збігаються. Молодь може бути політично пасивною не тому, що вона є політично несвідомою, а тому що не підтримує ту чи іншу форму політичного правління, той політичний курс, який не задовольняє її специфічні потреби та інтереси. Але ця пасивність може вмиг змінитися політичною активністю, якщо з'явиться така політична сила, в якій молодь знайде відгук своїм інтересам.

Суттєву роль у процесі формування політичної свідомості відіграє і політична освіта. Заснована на загальнолюдських цінностях і нормах, політична освіта сприяє формуванню громадянськості в молодій людині, демократичної політичної свідомості та культури.

Звичайно, неможливо обійтись і без політологічної освіти молоді. У демократичному суспільстві мають існувати на засадах плюралізму різноманітні ідеологічні течії й партійно-політичні позиції. Але їхній політизуючий вплив повинен бути врівноваженим з боку процесу, який виконує інтегруючу, об'єднуючу функцію. Таким процесом може бути саме політологічна освіта, змістом якої буде неупереджене викладання знань про об'єктивні закономірності соціально-політичного розвитку суспільства. Слід зазначити, що політологічна освіта – це не партійна агітація, а надпартійне знання про стан справ у навкіллі, про суперечливу дійсність, про шляхи і засоби вирішення існуючих проблем. Оволодіння фундаментальними науковими знаннями про політичні, загально-соціологічні закономірності дозволяє сприймати суспільні явища, події та факти не в бажаній видимості, а у їх глибинній сутності. А саме це сприяє усвідомленню молодими людьми того, що нормальне існування сучасного суспільства має бути заснованим на засадах плюралізму, толерантності та компромісу. Таке усвідомлення є необхідною складовою частиною політичної культури, культури громадянського існування людини.

Нинішній виховний процес молоді особи у демократичному суспільстві повинен передбачати досить високий рівень індивідуальної свободи особистості, відмову державних структур від жорсткого визначення форм та методів соціалізації, постійного контролю як за суспільними інститутами, що її здійснюють, так і за самим громадянином. У процесі виховання суттєве значення має формування індивідуальної свідомості молоді людини, певних почуттів, стійких настроїв, ідей, традицій, що відображають її корінні інтереси. Передача молодим громадянам традиційних елементів політичної культури та політичного процесу в цілому в демократичному суспільстві завжди повинні доповнюватись прищепленням навичок самостійного пошуку вирішення тих чи інших проблем, нових методів здійснення завдань, які постають перед молоддю, формуванням нових елементів політичної культури.

Держава та суспільство мають забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття творчого, професійного, інтелектуального потенціалу молоді, набуття молоддю соціального досвіду, формування вміння жити в громадянському суспільстві, підтримку сімей, конкурентоздатність на ринку праці,

якісну освіту, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку держави Україна, базуючись на державних і національних цінностях.

Молодь України нині знаходиться на етапі зміни ідейних, моральних орієнтирів. Вона надто складно й досить повільно визначає свої позиції як у політичній, так і в інших сферах життя і, відтак, у суспільстві певною мірою порушена природна спадкоємність поколінь загалом. На жаль, далеко не всі, від кого залежить доля молодих людей в Україні, це визнають і розуміють.

Формування політичної культури, на думку багатьох людей в Україні, не може бути дієвим, бо демократія ще не відзначається стабільністю, парламентський демократизм існує лише теоретично, а вибори не відбивають істинної думки народу. Політична культура, насамперед, повинна сприяти усвідомленню загальноісторичної відповідальності українців як нації, а також вихованню всіх соціальних і етнічних груп у дусі патріотизму, постійному підвищенню значущості суверенної держави та єдності народу України. До того ж політична культура дає можливість виявити прагнення до законності та порядку, до збереження та розвитку специфічних українських традицій. Сьогодні потрібні практичні дії в напрямі заохочення участі молоді у державотворчих процесах, потрібна відповідна молодіжна політика.

Про рівень політичної культури студентів деякою мірою свідчить їх ставлення до політичних партій, громадських, молодіжних об'єднань, бажання увійти до складу таких об'єднань. Опитування студентів засвідчило, що членами молодіжних громадських організацій є 16% респондентів, громадських рухів 9%. Байдужість та відсутність будь-якого інтересу до особистої участі в будь-яких громадських, політичних об'єднаннях виявили 8%. У молодіжному середовищі спостерігається також низький рівень інформованості та байдужість до існування та діяльності молодіжних громадських об'єднань. Більшість з них молоді просто не відомі.

Кожен з нас розуміє, якщо сьогодні ніхто не виховає молодих українців з нормальною, не деформованою системою ціннісних орієнтацій, завтра вже нікому буде займатися будівництвом правової демократичної держави, а можливо й нікому буде називатися українцями взагалі.

У демократичному суспільстві не можна вимагати від громадян (зокрема молоді), щоб вони брали участь у політичному житті. Проте без активної участі демократія починає слабнути. Саме рівень політичної участі, її масштаби є показниками ступеня демократичного розвитку суспільства, рівня загальної та політичної культури його громадян, найрізноманітніших суб'єктів політики. Політична участь реалізується через відповідну політичну поведінку, діяльність, тому визначальними є психологічні особливості взаємозв'язку особи і політики. Особа є об'єктом і суб'єктом політики водночас. З одного боку, навіть усупереч бажанню, тією чи іншою мірою людина перебуває під впливом політики, політичних процесів, а з іншого — як носій певних політичних якостей людина залучається до конкретного політичного процесу як представник держави, нації, народу, соціальної групи.

В умовах сьогодення в Україні, за відсутності чітких молодіжних програм і незавершеністю процесу формування політичних партій, електорат у своєму політичному виборі змушений орієнтуватися на окремі особистості, які так чи інакше задіяні в політичному процесі відіграють у ньому провідну роль.

«Молодь може бути як радикальною, так і недемократичною. Старші люди повинні їй не лише надавати можливості реалізувати себе, а мати з нею такий собі компроміс, щоб енергія молодих людей входила у політику і змінювала її у позитивному напрямку». Таку думку Надія Дюк висловила під час презентації своєї книжки «Наступне покоління в Росії, Україні та Азербайджані: молодіжна політика, ідентичність та зміни», в якій спробувала осягнути, що собою становить наступне покоління молодих людей, яке народилося після Радянського Союзу, який тип лідерів виросте із цього покоління і чи буде воно спроможним запровадити демократію у пострадянських країнах?

Отже, молодь – це майбутнє країни, і щоб належним чином забезпечити це майбутнє, держава повинна виробити реалістичну, збалансовану, виважену політику щодо молодого покоління. Молодіжна політика тієї чи іншої держави має бути складовою загальної цілісної концепції розвитку того чи іншого суспільства. А політична культура в демократичному суспільстві повинна спрямовуватися на виховання молоді, яке неодмінно має опиратися на українські традиції, ментальність, історію, без яких неможливе формування політичної культури молодих громадян. Саме тому демократичні зрушення в українському суспільстві і їх подальший розвиток залежать від молодих громадян, адже вони є їх основною рушійною силою.

Список використаної літератури:

1. Дунець В.Б. Особливості політичної культури сучасної молоді в демократичному суспільстві / В.Б. Дунець // Спецвипуск: Політика і духовність в умовах глобальних викликів: матеріали Міжнар. наук-практ. конференції, 2-3 квітня 2014 р. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2014. – С. 294-299
2. Про становище молоді в Україні (за підсумками 1998 року). Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. – К.: ТМ Прінтікс Прес. – 1999. – 154 с.
3. Вивчення молоді на сучасному етапі: Питання методології і методики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ. – 1996. – 232 с.

Шнайдрок А.

ВПЛИВ МЕНТАЛІТЕТУ ГРОМАДЯН НА ПРИЙНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ

У статті розглядається менталітет як основа взаємодії між громадянами і політиками. Менталітет аналізується через вплив на сприйняття політичних процесів, кризових явищ, політичної інформації.

Ключові слова: ментальність, менталітет, політичний менталітет, політичне рішення, політичні технології, маніпуляція.